

Sain tulikasteeni Taiveleenjoella

Saavuvin Jyväshoviin, eversti Armas Kempin komentopaikkaan puolenyön maissa 15.1.1940. Siitä minut opastettiin eteenpäin. Rämmittyäni pitkään pimeässä kiemurtelevia polkuja saavuvin JR 21:n 3. Komppanian komento- paikalle, missä isännöi reserviluutnantti Yrjö Jylhä. Hän tarjosi minulle kahvit ja antoi lähettinsä oppaaksi 1. Komppaniann, johon minut oli määrätty joukkueenjohtajaksi.

Ilmoittauduin päällikölleni reservivänrikki Aholalle, joka tiesi jo odottaakin minua, tervetullutta täydennysmiestä. Ahola oli pitkä, ~~h~~ harteikas ja voimakkaan näköinen nuori mies. Hän toivotti minut tervetulleeksi ja esitteli toisille joukkueenjohtajille, reservivänriikeille Mäelle ja Lemolalle. Minut määrättiin I Joukkueen johtajaksi.

- Oli hyvä saada täydennystä, sanoi Ahola. - Täällä on huutava pula miehistä, varsinkin päällystöstä. I ja II Joukkue ~~ovat~~ ovat jo pitkään olleet varajohtajan hoidossa. Aamulla vien sinut joukkueeseen ja selostan tilannetta.

< ENSIMMÄINEN PÄIVÄ >

Aamulla sain tietoja Kakkostukikohdasta, joka tulisi joukkueeni vastuulle. Tänäpäni oli joukkueella vapaavuoro ja kaivaisimme korsukuoppaa.

- Siellä taempana on aika rauhallista, opit vähitellen näihin rintaman ääniin ja muuhun, evästi Ahola.

Tervehdin joukkueettani, joka tarkkaili minua tiukasti. Mahtaakohan tuosta olla näihin hommiin? Näin näyttivät kokeneiden ~~rintama~~ ^{rintama} sotureiden katseet kysyvän.

Tutustuin ryhmänjohtajiin.

- Jos sattuu tilanne, jota minun ensikertalaisena on vaikea arvioida oikein, pyydän teiltä apua, sanoin pojille. He nyökkäsivät vakavina.

~~XXXXXXXXXX~~

Korporaali Kotilainen opasti meidät työmaalle. Polku ~~kuoli~~ kulki ohi Jylhän kuuluisaksi tekemän kaivon.

Korsutyömaalla etulinjan suuntainen metsäinen mäenrinne laskeutui Kirvesmäen pelloille. Edessä aukealla olevat asemat olivat osoittautuneet erittäin tuhoisiksi ja pahoja tappioita tuottaviksi. *Tänne* rakennettaisiin uusi puolustusasema.

Naapuri piti vihaa roiskimalla tukistollään sinne tänne metsiin ja pelloille. Silloin tällöin kuului harvahkoa kivääritululta, joskus äkäisiä konekiväärisarjoja ja ärjähtävä piiskatykin sivallus.

- Se on ihan normaalia, sanoivat pojat.

Maa oli jäänyt kivikovaksi. Rautakangella hakatessa irtosi siitä vain murunen kerrallaan. Työ tuntui toivottomalta. Poikien ehdotuksesta lähetin kolme miestä hakemaan pataljoonan AJp:lta räjähdysainetta jäätyneen pinnan lohkaisemiseksi.

Tarkkailin maastoa. Asema oli minusta sijoitettu hyvin: edessä oli tasainen aukea eikä kuolleita kulmia jäänyt. Vihollisen olisi vaikea lähestyä tätä linjaa.

Talvipäivä oli kirkas ja pakkaneen kireä. Parinsadan metrin päässä toisistaan olevat omat ja vihollisen asemat näkyivät tänne useista paikoista ~~puitten~~ puitten välistä.

Kotilainen, jämerä kivijärveläinen isäntämies, kolmissakymmenissä, kävi usein juttelemassa, selosti tukikohtien sijaintia, tavallisia hyökkäyssuuntia ja muita tärkeitä asioita.

< "ONKO TÄMÄ NYT SE KESKITYS?" >

Vihollisen kaksitasoinen hidas tiedustelukone lenteli matalalla linjaa päästä päähän - kuulemma normaaliin tapaan. Mikäs oli lennellessä, kun ei omia koneita eikä ilmatorjuntaakaan ollut. Myös tähytyspallo nousi säännöllisesti roikkumaan narujensa päähän vihollisen puolella olevan metsikön yläpuolelle. Illalla se kuulemma hinattaisiin alas. Siellä sekini sai keinua kaikessa rauhassa.

Puolelta päivin vihollisen tykistö tuli alkoi vilkastua. Kranaatteja tippui ympärille yhä tiheämmin. Suurempaa vaaraa niistä ei tuntunut olevan, paksussa hangessa jäykkänä ammuttujen kranaattien sirpalevaikutus jäi vähäiseksi.

Joukkueen varajohtaja tuli puheilleni:

- Ennen on joukkue aina komennettu suojaan keskityksen ajaksi...
- Onko tämä nyt sitten ~~keskitys~~ keskitys? kysyin vähän ihmetellen.
- Kyllä se on.
- Mihinkäs ne ~~miehet~~ miehet ovat ennen menneet suojaan?

Varajohtaja osoitti paikat pariin valmiiseen pesäkkeeseen.

Läksimme liikkeelle. Se tapahtuikin kreivin aikaan, sillä nyt vanja alkoi työntää rautaa niskaan oikein ~~tosissaan~~ tosissaan. Piti lyödä mihinkin matkalla suojapaikkaan.

Työnnyimme ~~korsoon~~ k^orsuun, missä isännät tekivät tilaa. Joukkueenjohtaja kertoili pataljoonan vaiheista. Tämä kannakselainen Erillinen Pataljoona 6, jota komensi kapteeni Oiva Onni Saarelainen, oli ollut kovissa paikoissa, muun muassa armottomassa joulun vastahyökkäyksessä Keljassa. Pataljoonan vahvuus oli vähentynyt lähes puoleen.

- Tappakoot perkeleet vaikka joka miehen tähän, mutta tästä ei kirkiisit tule läpi! uhosivat kotikyliään puolustavat kannakselaispojat.

Keskitys oli loppunut. Palattin työmaalle.

Toisesta puolijoukkueesta j^yksi lähetti luokseni:

- Ne rotuulin haussa olleet miehet on kaikki haavoittuneet!

Läksin kiireesti katsomaan. Pojat olivat palanneet ja juuri laskeutumassa monttuun, kun kranaatti ~~räjähti~~ räjähti montun pohjalla. Kaikki haavoittuivat, mutta vain jalkoihin.

Hirvitti. Millaista jälkeä olisikaan tullut, jos joukkue olisi ollut töissä montun pohjalla...

Sain haavoittuneet suojaan tykistön tulenjohtueen k^orsuun. Pataljoonasta luvattiin pimeään ~~tultua~~ tultua lähettää hevonen heitä ~~noutamaan~~ noutamaan.

< NYT ON KUIN LÄNSIRINTAMALLA >

Iltapuoleen vihollisen tykistötuli jälleen kiihtyi. Lähetin joukkueen majapaikkaan ja jäin itse jälkeen huolehtiakseni haavoittuneista.

Läksin yksin joukkueen perään. Lienenkö kulkenut puoltakaan kilometriä kun raskaan tykistön tuli-isku osui aivan kohdalle.

Nyt ei ollut mitään epäselvää - tämä oli tosiaan sellaista kuin olin kuvitellut länsirintamalla olleen edellisessä sodassa.

Olin juuri keskellä pientä ahoaukeamaa. En ehtinyt muuta kuin heittäytyä maahan keskelle polkua ja painaa kädet korvilleni. Muistin, että suu oli pidettävä auki.

Maa repeili ympärillä. ^aKaikki vapisi ja heilui. Ilmanpaineen^aallot humahtelivat ylitse salvaten hengityksen. Lunta ja soraa satoi päälle-
ni ja vonkuvat sir-

paleet suhahtelivat ylitseni. ~~M~~ Aukeaa ympäröivä metsä rytisi ja roikui ~~niiden~~ oksien ja paksujen runkojen katkeillessa ja silpoutuessa kuin tulitikut teräsmyrskyssä. ~~Tämä oli ilmeisesti sitä "länsirintansa".~~ Onneksi keskitys loppui yhtä äkkiä kuin se oli alkanutkin ja siirtyi kauemmaksi takamaastoon. Ihmettelin, että olin säästynyt sellaisesta myllerryksestä naarmun naarmutta, vain puiden roskia, lunta ja soraa oli satanut päälleni.

Mutta en ehtinyt kauan ihmetellä, en edes nousta maasta, kun yläpuoleltani ilmasta alkoi kuulua jyminää, joka lähestyi ja kasvoi koko ilmakehän täyttäväksi valtavaksi pauhuksi. Katsoessani ylöspäin näin ahoaukeaman puidenlatvojen takaa työntyvän kymmeniä koneita käsittävän kaksimoottoristen pommikoneiden laivueen, ~~aukeaa ylitse suoraan päälleni.~~ Näytti kuin ne lentäisivät puidenlatvoja hipoen, kun ne ~~siivet~~ siivet leveinä kuin pitopöydän kannet majesteettillisen mahtavana kattona täyttivät koko aukeaman taivaan.

Luulin niiden lentävän ylitseni koti^Skuomea pommittamaan, kunnes näin, miten yhden mahasta alkoi tippua pommeja kuin sikareita rivissä, aluksi vinossa menosuunteen, ^{niiden} kääntyen hitaasti alaspäin - ja suoraan minua kohti! ~~Välähti mielessäni, että nyt tuli lähtö ja äkkilähtö, eikä siinä~~

~~mitään~~ elämässäni ole kokenut - en sita ennen ~~mitään~~. Se oli kuin maailmanloppu. Tuntui kuin maa ja taivas hajosivat rysähtäen päälleni ja murskaten minut atomeiksi. Maahkamara kohosi ylös iskien minua vastaan. Räjähdyksen äänen tunsin koko ruumiillani. Sitten en vähään aikaan tiennyt mistään mistään. Seuraava aistimus oli päälleni vyöryvä sora.

<OLENKOHAN ~~KUN~~ KUOLLUT?>

^{älleen}
Kun aloin jotain tajuta, oli kaikki hiljaista ympärilläni. Ei lentokoneiden jyminää, ei granaattien räjähdyksiä, eikä tykkitulien ukkosmaista jyminää. Olenkohan kuollut? ehdin ajatella, ~~mutta~~ sitten tunsin painon päälläni ja aloin liikutella jäseniäni. Kaikki toimivat, enkä tuntenut minkäänlaista kipua. Vielä elän, hulahti lämmin tunne sisimmässäni, kun aloin kaivautua ylös mustan lumen ja maan seasta. Katselin vielä vähän sekaisena ympäristöäni. Granaatinkuopat reiättivät ahon pintaa ja mahtavat lentopommikuopat kymmenkunta metriä minusta molemmin puolin polkua ammottivat mustin riekaleisin reunoin. Äskeinen koskematon metsä ahoaukeaman reunustoilla oli kuin valtavan riiviraudan raatelema. ~~tykkituli oli jo tehnyt silpua metsässä, mutta lentopommit jotka olivat osuneet ahon molemmille puolille metsän reunaan olivat tehneet kaskea.~~

Olin täysin kunnossa. Pälleni ei ollut osunut edes suurempia kiviä, vaikka lähelläni oli muutamia pöydänkin kokoisia pultereita. Polku oli paikotellen kadonnut näkyvistä maan ja roskeen peittoon ja kaiken tämän yllä leijui kitkerä, kellertävä usvapilvi. ~~Muutenkin poikien kanssa kulkiessamme tästä ohi etulinjoille näytin heille paikkaa jossa olin maannut ja oletimme että henkeni oli pelastanut se että makasin polulla joka oli talaantunut syväälle metrinpaksuiseen lumihankeen joten ilmanpaineeseen ei päässyt vaikuttamaan tappavasti. Ja hyvää tuuriakin taisi olla.~~

~~Nyt oli kuitenkin ensimmäinen järkevä ajatukseni~~ että ryssä oli käyttänyt kaasua, ~~ei granaateissa~~ joten minun oli päästävä pian pois kaasupilvestä. Kaasunaamaria ei ollut, mutta kauhoihin käsilläni lunta nenäliinaani, jonka asetin suuleni hengitykseni suojaksi. ^{sitten} Juoksin "kaasupilven" läpi. Ei se ^{hän} kuitenkaan ollut kaasua ~~kuten jälkeeniä totesimme~~ vaan palaneen räjähdysaineen jättämää savua.

Lähdin ~~taas~~ jatkamaan keskeytynyttä matkaani majoitusalueelle. Polut olivat hävinneet ja maasto muuttanut muotoaan ~~pommituksessa~~ ^{retussa} metsässä, joten suunnistin vain etulinjasta kuuluvan ammunnan mukaisesti. ^{alij} Mieltäni ahdisti joukkueeni kohtalo ^{oliko} se selvinnyt keskityksestä? ~~Tunsin kuitenkin huojennusta siitä ettei se ollut mukani silloin kun jouduin pommitukseen. Yksilönä olin ihmeellisellä onnella siitä selvinnyt mutta jos koko joukkue olisi ollut siinä samassa paikassa olisi se todennäköisesti tuhoutunut kokonaan.~~ Seurailin sotkuista polkua, ^M majoitusalue tuntui mielestäni olevan liian kaukana, ~~kaasun~~ Bolun alkaessa laskeutua Terenttilän soille, totesin olevani täysin ek-syksissä.
 <MISSÄ ON JOUKKUEENI?> ^{pian}
 ← Etulinjasta alkoi kuulua kiihvasta tulitusta, joka muuttui valtavaksi pauhinaksi. Jalkaväen aseiden tuli kiihtyi yhtenäiseksi ~~yksityisiä laukauksia erottamattomaksi rätinäksi, josta heittimien ja piiskatykkien laukaukset tuskin erottautuivat. nous~~ ~~seven ja laakevan pauhungeasta. Raskean Tykistön sulkuvalet sekittautuivat joukkueen~~ kuin läheisen ukonilman jatkuva jyrinä. Käsitin vihollisen ryhtyneen keskitettyyn hyökkäykseen, ~~koko rintamalinjan osalla.~~ Mieleeni nousi uusi hätä. Mitä jos komppania joutuisi vastaiskuun ja minä olisin kadonnut? Uskaltaisinkohan enää mennä näyttäytymäkään, ^{an} kuulisivat, ^{että} vielä olin ~~anna~~ maannut taistelua. Se olisi minulle suurempi häpeä kuin kuolema.

minä ali

Käännyin kiireesti juoksemaan takaisin tulosuuntaani. ~~Saa-~~
~~Saavuttuani harvahkoa mäntymetsää kasvavalle kankaalle, ilmestyi~~
~~puolenkymmentä hävittäjäkonetta taivaalle kohdalleni, alkaen pip-~~
~~puroida, päristen kuin vanhat keuhkuyllit, tätä takamaastoa, kien-~~
~~ruen ja syöksyillen kuin haukkanarvi maata kohden syytäen nik-~~
~~keliä pitkin kankaita, ilmeisesti estääkseen apujoukkojen tuloa.~~
 Onneksi oli polun varrelle kaivettu yhden miehen sirpalesuojia
 juuri tällaisten tilanteiden varalle ja hyppäsin yhteen niistä.
 Olin pakkasen takia vahvasti puettuna ja nyt juosta ravatessani
 pitkin metsiä olin hiestä märkänä kuin uitettu koira, väsynee-
 nä ja kiukkuisena, ~~matkani keskeytyksestä. Kirosin hengessäni ja~~

Jonkin ajan kuluttua näin parin lumipukuisen sotilaan tulevan
 vastaan. Tunsin toisen Yrjö Jylhäksi.
 - Mitä sinä täällä teet? kysyi Jylhä.
 - Paras tunnustaa suoraan, että olen eksyksissä...
 - Enpähän minä sitä ensinkään ihmettele, sanoi Jylhä. - Meillä
 vanhoilla paikkakuntalaisillakin on joskus vaikeuksia löytää oikeat
 polut keskitysten jäljiltä.

~~nattanut heitellä kovin pitkiä natsoja. Siinä sauhutellessani~~
~~ja henkeä vetäessäni huomasin pari sotilasta tulevan suunnasta~~
~~johon olin menossa. Heidän lähettyessään tunsin etummaisena kul-~~
~~kevan toisen komppanian päälliköksi Yrjö Jylhäksi ja toinen oli~~
~~hänen lähettinsä. Tultuaan luokseni Jylhäkin tusi minut.~~
 - Pörri, se olen minä, sanoi hän hymyillen. Sen niminen romaani
 oli juuri ennen sotaa ilmestynyt ja oli "listalla".
 - Mitä sinä täällä teet? kysyi Jylhä.
 - No, jos sanoisin, että odotan raitiovaunua, niin tuskin sinä
 sitä kuitenkaan uskoisit, joten on kai paras tunnustaa suoraan
 että olen eksynyt, vastasin myös hymyillen.
 - En kyllä sitä ihmettelekään, sanoi Jylhä. Meillekin vanhoille
 paikkakuntalaisille teki hällaa löytää oikeat polut, sillä vä-
 limaaasto on monin paikoin muuttanut muotoaan keskityksessä, sa-
 tuitko sinä sitä lähelle?
 - Melko lähelle, sain tarpeekseni ensi paukuista enkä viitsin-
 nyt jatkoa katsella, vaan otin pienet torkut välillä, enkä tiedä
 pommituksista sen enempää, mutta miten majoitusalue selvisi.
 Hän sanoi, että keskitys osui välimaastoon, ^{vain} muutamien granaattien
 osuessa lähelle, ^{ka} vaan ei nekään tuottaneet mitään vahinkoa. Huk-
 kaan meni naapurin hyvät paukut, vaan tulihan valmista klapia.
 - Käyn vain pistäytymässä tuossa lähellä Terenttilän tukikoh-
 dassa katsomassa tilannetta siellä ja jos odostat vähän aikaa
 niin meidän mukana pääset varmasti perille, ^{ainoin.}
 - Ei se raitisikka taidakaan aivan kohta tulla, joten odotan mie-
 telläni on sinne kuitenkin osaisi yksin kulkea.

Jylhä opasti minut perille.

SUUTARI

Löysin joukkueeni teltan. Muutamana metrin päässä ~~teltan~~^{sen} takana törrötti maasta puolen metrin pituudelta ilmapommin pyrstö. Luulin sen kuuluvan etulinjan kalustoon.

Teltassa pojat ilahtuivat tulostani. He luulivat nähneensä minut viimeisen kerran, kun olivat todenneet minun jääneen keskityksen ja ilmapommituksen alle.

Menin ilmoittautumaan päällikölle. Hänkin ilahtui ja tarjosi ilta-kahvit. Minua oli käyty etsimässä partionkin voimin, mutta jälkeäkään ei ollut tavattu. Näinollen komentopaikan väki pelkäsi minun hajonneen olemattomiin.

Kerroin seikkailustani.

- Olipahan siinä tulikastetta kerrakseen - vähän/ liikaakin, totesi Ahola.

Oli myönnettävä.

- Muuten - onko se lentopommi ollut kauankin siinä joukkueeni teltan takana? kysäisin.

- Mikä ihmeen pommi? Eihän siellä mitään sellaista ole.

Mentiin katsomaan. Siellähän se oli, suutari. Jos se olisi räjähtänyt, ei joukkueesta olisi jäänyt mitään jäljelle.

Järjestin aidan pommin ympärille ja painuin petille. Olin kai unessa ennen kuin olin saanut itseni kunnolla suoraksikaan.

Ensimmäinen sotapäivä oli ollut rankka. □

KT7.8

~~Uuden miehen tulo etulinjaan~~

Tuoreen täydennysmiehen tulo etulinjaan kesken taisteluja on vaikeanlainen tapaus. 91

Vieläkin hankalampi on uuden miehen tulla suoraan johtamistehtävään. 91

Tulikaste voi olla totinen paikka.

Vasen suara,
oikea liehu

Erland Pöri

154/72

Tammikuu

"Tulikaste "

U

suunta

Ts-

8, 2

3/JR 21

Suvanto-Taipaleenjoki

11 liuskaa

Tylikaste Taipaleenjoella

Asiantunt: V. Känttä

Valmistus

P. L. Oesch

E. Kuusjärvi

Heikkinen
Hyhennettävästi
7 1/2
Suvi

AIKAKAUSLEHTI

KANSA TRISTELI

-miehet kertovat

Konttori: Helsinki, Korkeavuorenkatu 28

Toimitus: Helsinki, Töölönkatu 35 B 1 b